

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้าน บ้านดอน

นายสุระ จันทรชุน

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2545

สาระ จันทรชุน : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้าน
“บ้านดอน”

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธารา เล็กอุทัย, 117 หน้า

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการหลักและเร่งด่วนของรัฐบาลเพื่อ
แก้ปัญหาค่าความยากจนของประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ให้หมู่บ้านมีกองทุนหมุนเวียน สร้างงาน มี
ความสามารถในการบริหารกองทุน สามารถพึ่งพาตนเอง เรียนรู้แก้ไขปัญหาโดยมีกระบวนการ
ในการก่อสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงในหมู่บ้าน อำเภอ โดยใช้ความเข้มแข็งของหมู่บ้านเป็นกำลังใน
การผลักดัน โดยใช้วิธีการดำเนินโครงการประเมิน ได้แก่ กำหนดตัวอย่าง ใช้ บร. 1 – บร. 12 เป็น
เครื่องมือในการประเมินกำหนดตัวชี้วัด กำหนดแหล่งข้อมูล แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมา
วิเคราะห์โดยใช้รูปแบบ “ซีพี โมเดล” มาวิเคราะห์ โดยผลของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน
“บ้านดอน” ได้มีการจัดตั้งกองทุนอย่างถูกต้องและเป็นประชาธิปไตย ได้คณะกรรมการบริหาร
กองทุนมาปฏิบัติหน้าที่โดยการคัดเลือกผู้รู้ โดยใช้วิธีการคัดเลือกจากลำดับเลขที่เป็นสำคัญใน
การอนุมัติให้กู้ โดยผู้รู้ได้เรียนรู้ระบบการบริหารกองทุน เช่น การทำบัญชีเป็นตัวอย่าง โดยนำมาใช้
ประโยชน์ในการทำอาชีพและกิจวัตรประจำวันของชาวบ้านโดยวิธีนี้ทำให้ชาวบ้านมีศักยภาพ
ความเข้มแข็งขึ้น โดยดูจากการที่ชาวบ้านมีการทำกิจกรรมและการประชุมร่วมกันบ่อยครั้งขึ้น โดย
การประชุมบางครั้งมีส่วนช่วยในการส่งเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ เพราะว่ามีกลุ่มผู้กู้เงินจากสาขา
อาชีพต่างๆ มาประชุม และแนะแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้หมดไปด้วย ความร่วมมือจากบุคคล
หลายฝ่าย จะทำให้กองทุนหมู่บ้านบ้านดอนมีประสิทธิภาพและยั่งยืนตลอดไป

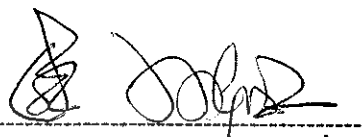
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

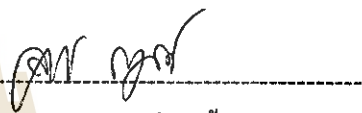
อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการ
และการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
สุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

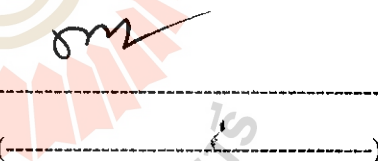
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชารา เล็กอุทัย)

กรรมการสอบ

(อาจารย์สนั่น ตั้งสถิตย์)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขา
การจัดการและการประเมินโครงการ

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

๗ ๗.๖. ๒๕๕๕

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์สำเร็จล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบุคคลและกลุ่มบุคคลต่างๆ ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ทั้งด้านวิชาการและด้านดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

อาจารย์ ควงฤดี พ่วงแสง	
อาจารย์ ธารา เสืออุทัย	
คุณทรงวุฒิ ประสงค์ทรัพย์	
คุณขวัญตา ทองพันธ์	
คุณทองแดง บุญหัน	
คุณช่วย นุชใหม่	

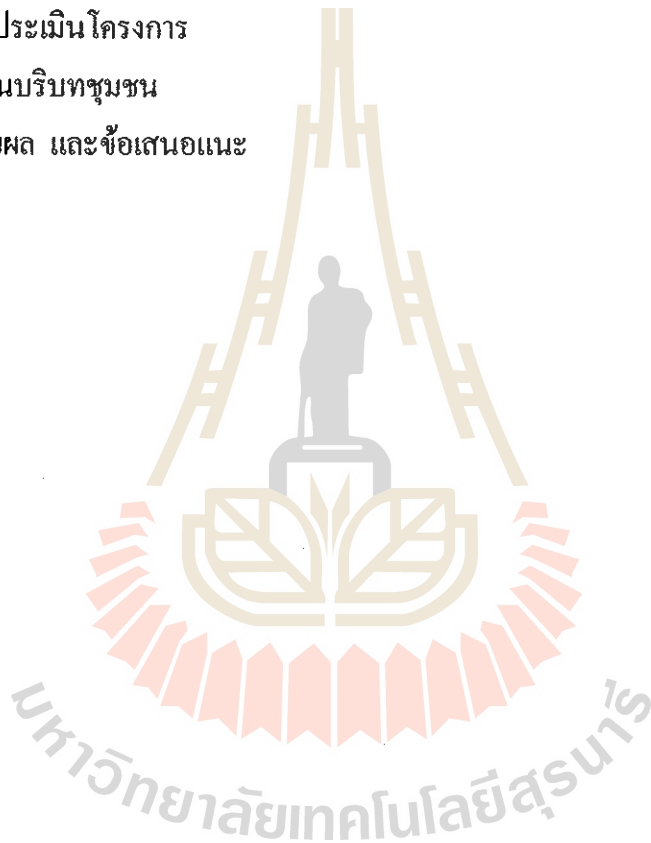
ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณบุคคลอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านที่อำนวยความสะดวกในการทำงานของผู้วิจัยอย่างดียิ่ง ขอขอบพระคุณ

บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	5
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ	11
บทที่ 4 ผลการประเมินบริบทชุมชน	26
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ บรรณานุกรม ภาคผนวก	43 47

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง หลักการประเมินโครงการแบบ ซีพีพี โมเดล (C.I.P.P. Model)	9
ตาราง การประเมินบริบท	12
ตาราง การประเมินปัจจัย	14
ตาราง การประเมินกระบวนการ	15
ตาราง การประเมินผลผลิต	16
ตาราง กระบวนการทำงานของกองทุนหมู่บ้านคอน	22
ตาราง สภาวะแวดล้อมที่เป็นผลดีและผลเสียต่อการบริหารกองทุน	23
ตาราง กระบวนการเรียนรู้ในการสร้างเครือข่ายองค์กรเชื่อมโยงระหว่างหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด	24
ตาราง ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน ในทัศนคติของประชาชนในบ้านคอน	24
ตาราง โครงสร้างการนำเข้าของไทย	28
ตาราง การขาดดุลการค้าของไทย	29
ตาราง ค่าตัวแปรในปัจจุบัน	31
ตาราง การประมวลเทคนิค	41

บทที่ 1

บทนำ

1. ภูมิหลัง

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการหลักและเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาล ที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว ด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคม เป็นการสร้างและกระจายโอกาสแก่ชีวิตของประชาชน สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่มีการจัดตั้งกองทุนนี้คือ ประชาชนจะได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญา และศักยภาพสำหรับก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้ เป็นฐานของการหารายได้ อีกด้วย จากนั้นมา กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจึงได้เกิดขึ้นตามนโยบาย โดยรัฐบาลจะจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท ในลักษณะของเงินหมุนเวียน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุน สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน

อย่างไรก็ตาม หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านก็คือ การเสริมสร้างปลูกจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ชุมชนจะเป็นผู้กำหนดอนาคตและการจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่า และภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลประโยชน์แก่ผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน มีการเชื่อมโยงและกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐานบนกระบวนการการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม

บทบาทและหน้าที่ของกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ การจัดสรรเงินกองทุนให้แก่ การจัดสรรเงินของกองทุนให้แก่กองทุนหมู่บ้านได้กู้ยืมเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ เพิ่มรายได้หรือลดรายจ่ายของสมาชิกหรือเพื่อสาธารณะประโยชน์ของประชาชนในหมู่บ้านในเขตรับผิดชอบของกองทุนหมู่บ้าน

นอกจากนี้ยังได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้กองทุนหมู่บ้านสามารถนำคอกผลที่เกิดจากเงินที่ได้รับมอบหรือนำทรัพย์สินที่กองทุนได้รับบริจาคเพื่อนำไปใช้ในกิจการของกองทุนหมู่บ้าน และนำไปใช้ในกิจการสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้านในเขตความรับผิดชอบของกองทุนหมู่บ้านนั้นได้

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านคอน บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด

1.1 หมู่บ้านมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือไม่

1.2 หมู่บ้านมีความสามารถในการบริหาร การจัดการกอง อย่างไร

1.3 หมู่บ้านมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาตนเองได้เพียงใด

2. ศึกษาสถานะแวดล้อมที่เป็นผลดีและผลเสียต่อการบริหารกองทุนหมู่บ้านคอน

3. เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ในการสร้างเครือข่ายองค์กรเชื่อมโยงระหว่างหมู่บ้าน

ตำบล อำเภอ จังหวัด

4. ศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านคอน

กรอบความคิดทฤษฎี

จากแนวคิดทฤษฎีระบบ สามารถกล่าวได้ว่า หมู่บ้านหรือชุมชนหนึ่งๆ ก็คือ หนึ่งระบบ (A System Unit) เป็นหน่วยทำงานที่มีผลผลิต มีกระบวนการ มีปัจจัยนำเข้าและมีขอบเขต โดยที่ดำรงอยู่ฐานเป็นส่วนย่อยของอภิระบบ และประกอบขึ้นด้วยอนุระบบต่างๆ จำนวนหนึ่ง ฯลฯ ตรงตามลักษณะทางสังคมทุกประการ

ซึ่งแนวคิดนี้จะใช้รูปแบบ ซิปป์ โมเดล (C.I.P.P Model) ซึ่งมีส่วนประกอบสำคัญ ดังนี้คือ

C = Context → บริบทของหน่วยระบบ

I = Input → ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ

P = Process → กระบวนการของหน่วยระบบ

P = Product → ผลผลิตของหน่วยระบบ

จากแนวคิดทฤษฎีระบบนี้ มีแนวคิดที่คล้ายคลึงกันหลายด้านที่จะนำมากล่าวในบทนี้ ได้แก่

- ทฤษฎีวิวัฒนาการของ เอมีลี เดอร์ไคม์ (Emile Durkheim)

เอมีลี เดอร์ไคม์ (Emile Durkheim, 1858 – 1917) นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศส เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมบางอย่างทำให้เกิดความไร้ระเบียบทางสังคมขึ้น เช่น การนัดหยุดงานของผู้ใช้แรงงาน การล่มสลายของชนชั้นปกครองและการต่อต้านทางการเมือง เป็นต้น ความไร้ระเบียบทางสังคมนี้อาจลดลงด้วยปฏิรูปทางสังคม คือ การจัดระเบียบทางสังคมในรูปของสถาบันต่างๆ ตามข้อเท็จจริงทางสังคม เน้นการมีศีลธรรม การมีจิตสำนึกร่วมกัน (Collective Conscience) การแบ่งงานกันและการพึ่งพาอาศัยกัน

- ทฤษฎีวิวัฒนาการของ เอคเวิร์ด บี. ไทเลอร์ (Edward B. Tylor)

เอกเวิร์ด บี. ไทเลอร์ (Edward B. Tylor, 1832 – 1917) นักมานุษยวิทยาชาวอังกฤษ มีความเชื่อในทฤษฎีวิวัฒนาการเช่นเดียวกับนักทฤษฎีกล่าวมาแล้ว โดยยกตัวอย่างวิวัฒนาการด้านศาสนาของมนุษย์โดยเสนอว่า ศาสนาแรกสุด ได้แก่ ลัทธิวิญญาณ (Animism) อันรวมถึงความเชื่อในเรื่องผีและวิญญาณต่างๆ ว่าสิ่งลึกลับในวัตถุธรรมชาติต่างๆ เช่น ต้นไม้ ภูเขา พื้นดิน แม่น้ำ ลำธาร เป็นต้น ต่อมาได้วิวัฒนาการเป็นศาสนาที่นับถือพระเจ้าหลายองค์ (Polytheism) และพระเจ้าองค์เดียว (Monotheism) ตามลำดับ

- ทฤษฎีการวิวัฒนาการทางสังคม (Social Darwinism)

ชาลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) แนวคิดของเขาไม่ได้มีอิทธิพลเฉพาะเรื่องของวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์เท่านั้น แต่มีอิทธิพลต่อวิทยาศาสตร์สังคมอย่างมาก ทฤษฎีวิวัฒนาการจากหนังสือ The Origin of Species (1859) และ The Descent of Man (1871) มีอิทธิพลต่อกลุ่มนักสังคมวิทยาในรุ่นต่อมาอย่างมาก นักสังคมวิทยาพยายามอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ในเชิงวิทยาการ (Evolution) ทั้งสิ้น

สรุปแนวคิดของกลุ่มนี้ได้ว่า การเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการทางสังคม รวมถึงชุมชนท้องถิ่นสามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผลเชิงวิวัฒนาการตามทฤษฎีของ ชาลส์ ดาร์วิน เป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ปัจจัยที่กำหนดเปลี่ยนแปลงพื้นฐาน รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขต่างๆ ในสังคมคือ ปัจจัยทางชีววิทยา การถูกเลือกและการอยู่รอดทางสังคมและชุมชนท้องถิ่นก็คือ ความสามารถในการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น แบบอย่างของการศึกษาและวิจัยทางสังคมวิทยาจะต้องเป็นแบบที่ใช้ในวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ

วิธีการดำเนินโครงการ

การดำเนินการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านคอน มีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดประเด็นในการประเมินโครงการ
2. เลือกรูปแบบในการประเมินที่เหมาะสมกับโครงการ
3. กำหนดวิธีการประเมินโครงการ ได้แก่
 - 3.1 กำหนดกลุ่มตัวอย่างและเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง
 - 3.2 สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
 - 3.3 กำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์มาตรฐานตัวชี้วัด
 - 3.4 กำหนดข้อมูล แหล่งข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 3.5 ใช้รูปแบบ ซิปป์ โมเดล ในการวิเคราะห์
4. เก็บรวบรวมข้อมูล
 - 4.1 เก็บข้อมูล บร.1 – บร.12
 - 4.2 สัมภาษณ์ประเด็นต่างๆ เพิ่มเติม
5. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการและกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านคอน
2. มีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านคอน
3. ได้ตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ได้แบ่งเอกสารที่เกี่ยวข้องออกเป็น 2 หมวด คือ

หมวดที่ 1 เอกสารที่เกี่ยวกับกองทุนแห่งชาติ

- นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนแห่งชาติ
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ พ.ศ. 2544

หมวดที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน

- แบบติดตามสังเกตการคัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวดที่ 3 หลักการประเมินโครงการแบบ ซิปป์ โมเดล (C.I.P.P. Model)

หมวดที่ 4 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

หมวดที่ 1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ ระเบียบหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบาย

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ศ.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม การแก้ปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หลักการ

1. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้าน และชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญา

ของตนเอง

3. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
4. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
5. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

วัตถุประสงค์

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการกองทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาอาชีพ เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับ

- วงเงินกู้รายหนึ่ง ไม่เกินสองหมื่นบาท หากเกินต้องให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่รายหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท
- ระยะเวลาชำระเงินกู้ไม่เกินหนึ่งปี

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ใน ภาคผนวก ก)

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

พ.ศ. 2544

- ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า ก.ท.บ. ประกอบไปด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธาน

- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับการแต่งตั้ง
อีกได้

- นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งได้
ต่อเมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. เป็นบุคคลล้มละลาย
4. คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
5. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
6. ได้รับความประพฤติชั่วโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

- การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการ
ทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ใน ภาคผนวก ข และ ค)

หมวดที่ 2 แบบติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จัดเวทีชาวบ้าน

เพื่อเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนจำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วยกรรมการทั้งชายและหญิงในสัดส่วนเท่าเทียมกัน ทั้งนี้หมายถึง มีจำนวนเท่ากันหรือใกล้เคียงกัน ขึ้นอยู่กับเวทีชาวบ้านที่เกี่ยวกับจำนวนและวิธีการเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
เมื่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ยื่นขึ้นทะเบียนต่อธนาคารแล้ว คณะกรรมการ
สนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับกองทุนหมู่บ้านจะประเมินความพร้อมในเรื่องต่างๆ ดังนี้

- การคัดเลือกกรรมการกองทุน
- คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
- ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
- ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน
- การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
- การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. หลักการ

- เพื่อเป็นบรรทัดฐาน ระเบียบปฏิบัติของสมาชิกกองทุน
- เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของกองทุน
- เพื่อการบริหารจัดการกองทุนอย่างเป็นระบบภายใต้กฎกติกาของสังคม

2. วัตถุประสงค์การจัดตั้งกองทุน

- เพื่อพัฒนาหมู่บ้านให้ประชาชนมีขีดความสามารถในการลงทุนประกอบอาชีพ
- เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้ประชาชนอย่างแท้จริง
- เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและลดต้นทุนในการผลิต
- เพื่อให้ประชาชนรู้จักเก็บออมเงินไว้ในหมู่บ้านแบบพึ่งพาตนเองมากขึ้น
- เพื่อให้ประชาชนช่วยเหลือเกื้อกูลกันเอง โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส

3. แหล่งที่มาของกองทุน

- เงินบริจาคของประชาชน พ่อค้า โดยไม่มีข้อผูกพัน
- เงินที่ได้จากการจัดตั้งรัฐบาล

การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. การอนุมัติให้กู้เงิน

- สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้ จะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการ
กองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการขอกู้เงินอย่างชัดเจน

2. ลักษณะโครงการ

- สมาชิกสามารถยื่นขอู้ ต้องมีลักษณะหรือคุณสมบัติคือ เป็นโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

- สมาชิกผู้กู้เมื่อได้รับอนุมัติเงินกู้ ต้องเปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารออมสิน สาขาที่คณะกรรมการกองทุนที่กำหนด และแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการทราบโดยเร็ว

3. วงเงินกู้

- ให้สมาชิกกู้ได้รายละไม่เกิน 20,000 บาท

- ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุน มีมติเห็นควรอนุมัติกู้รายใดเกินกว่า 20,000 บาท ให้เป็นไปตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

- โครงการที่สมาชิกยื่นขอู้ต้องเป็นการกู้เฉพาะกรณี เพื่อความจำเป็นหรือประโยชน์ตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร แต่จะให้เงินกู้เพื่อการสุรุ่ยสุร่ายหรือการเก็งกำไรไม่ได้ ในวงเงินไม่เกินรายละ 50,000 บาท

- การดำเนินงานตามโครงการที่ขอู้และควรจัดหารายงาน สมาชิกต้องดำเนินงานตามโครงการที่ขอู้ให้สำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และจัดทำรายงานความก้าวหน้าของโครงการ ตามแผนรายงานนี้คณะกรรมการที่กองทุนกำหนด

หมวดที่ 3 หลักการประเมินโครงการ แบบ ซิปป์ โมเดล (C.I.P.P. Model)

องค์ประกอบการประเมิน

หน่วยการประเมิน	C	I	P	P
ระดับหมู่บ้าน	C1 = ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน C2 = สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน C3 = โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร-ธรรมชาติ C4 = สภาพเศรษฐกิจและสังคม C5 = วัฒนธรรม ประเพณี	I1 = นโยบายรัฐบาล ระเบียบแนวปฏิบัติ ส่วนกลาง I2 = การประชาสัมพันธ์ I3 = คณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง I4 = เงินกองทุน 1 ล้าน I5 = เงินทุนสะสม	PC1 = การจัดทำระเบียบกองทุน PC2 = การจัดทำเรื่องเอกสารเพื่อขอขึ้นทะเบียนกองทุน PC3 = ระบบบัญชีกองทุน PC4 = กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิก	PD1 = จำนวนสมาชิกกองทุน PC2 = จำนวนผู้ได้เงินกู้ PD3 = ยอดเงินที่ให้กู้ PD4 = จำนวนผู้ชำระเงินกู้

หน่วยการประเมิน	C	I	P	P
ระดับบุคคล (ผู้กู้)	C6 = อาชีพ C7 = สมาชิกในครอบครัว C8 = สภาพการอยู่อาศัย C9 = รายได้ของ ครอบครัว C10 = หนี้สินของ ครอบครัว	I6 = จำนวนเงินกู้ที่ได้รับ อนุมัติ I7 = สถานที่ประกอบ อาชีพ I8 = ทักษะในการ ประกอบอาชีพ	PC6 = การใช้จ่ายเงินกู้ PC7 = การหาตลาด PC8 = การทำบัญชี	PD5 = ผลที่ได้จากการกู้ ตามวัตถุประสงค์ ของการกู้

หมวดที่ 4 การวิเคราะห์โครงการที่มีประสิทธิภาพการบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้าน

เพื่อการบริการจัดการกองทุนโดยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การติดตามประเมินผลและส่งเสริมการพัฒนา นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการสร้างเสริมกิจกรรมของนโยบายที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยเข้าไปส่งเสริมทางด้านการบริหารการจัดการ การบัญชี การจัดทำโครงการ และการวิเคราะห์โครงการ

ผลการศึกษา

1. ด้านการบริหารจัดการ ผู้วิจัยได้เข้าไปส่งเสริมทางด้านการบริหารจัดการให้กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จัดทำเอกสารเกี่ยวกับการกู้เงินของสมาชิก การจัดประชุมกับชาวบ้านและสมาชิก และการแนะนำประโยชน์ของกองทุนฯ ต่อสมาชิกได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งทำให้ชาวบ้านที่ไม่มีความเข้าใจมาก่อนทำให้เข้าใจประโยชน์ของกองทุนได้ดียิ่งขึ้น แล้วภายหลังจึงเข้ามาสมัครเป็นสมาชิก
2. ด้านการบัญชี หลังจาก ผู้วิจัยเข้าไปส่งเสริมแนะนำการทำบัญชี ทำให้คณะกรรมการกองทุนฯ ส่วนใหญ่เข้าใจหลักการทำบัญชีได้ดียิ่งขึ้น ส่วนกรรมการที่มีหน้าที่ในการทำบัญชีมีความรู้เรื่องการทำบัญชีอยู่แล้ว
3. ด้านการจัดทำโครงการ ก่อนที่จะมีโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ชาวบ้านได้ทำการรวมกลุ่มทางอาชีพต่างๆ ไว้อยู่แล้ว แต่ไม่ค่อยประสบผลสำเร็จเพราะไม่มีตลาดรองรับ แต่เมื่อมีโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว ผู้วิจัยและบุคคลต่างๆ จึงเข้าไปส่งเสริมการหาตลาดรองรับให้กับผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของชาวบ้าน ซึ่งทำให้ชาวบ้านมีตลาดรองรับมากขึ้น
4. ด้านการวิเคราะห์โครงการ เมื่อแนะนำส่งเสริมแล้วทำให้คณะกรรมการกองทุนฯ วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการที่สมาชิกรนำมาเสนอผู้ได้ดีถ้วนมากขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเฉพาะหมู่บ้านคอน หมู่ 10 ต.โคกกรวด อ.เมือง จ.นครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าปฏิบัติงานตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีดำเนินการประเมิน ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ

1.1 รูปแบบการประเมินที่ใช้ในครั้งนี้คือ ซิปป์ โมเดล (C.I.P.P. Model) ซึ่งประกอบด้วยวิธีการประเมิน 4 รูปแบบ ดังนี้

(1) การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและบุคคล

(2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

(3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

(4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

(1) แบบรายงาน บ.ร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)

(2) แบบรายงาน บ.ร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งชุมชน)

(3) แบบรายงาน บ.ร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

(4) แบบรายงาน บ.ร.4 (แบบรายงานปฏิบัติงานรายเดือน)

(5) แบบรายงาน บ.ร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

- (6) แบบรายงาน บ.ร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจาก กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- (7) แบบรายงาน บ.ร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
- (8) แบบรายงาน บ.ร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
- (9) แบบรายงาน บ.ร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
- (10) แบบรายงาน บ.ร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
- (11) แบบรายงาน บ.ร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายการณี)
- (12) แบบรายงาน บ.ร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

2. ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล

จากกรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1 เมื่อนำมากำหนดตัวชี้วัด แหล่ง ข้อมูล และวิธีเก็บข้อมูลของการประเมินทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ บริบท ปัจจัย กระบวนการ และ ผลผลิต ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

การประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน CI = ประวัติความเป็นมา ของหมู่บ้าน	1. ที่มาของชื่อหมู่บ้านและ ชุมชน 2. คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้ง หมู่บ้านอพยพมาจาก ที่ไหนและเหตุใดจึง ย้ายมา 3. สภาพเดิมทาง ภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน 4. อาชีพเดิม 5. อาชีพเดิมที่เลิกทำแล้ว คืออะไร เพราะอะไรจึง เลิกทำ	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้อาวุโสของหมู่บ้าน 3. ผู้นำกลุ่มอาชีพ 4. ข้อมูลที่มีการบันทึก ไว้แล้ว	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บ.ร.1 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีเก็บข้อมูล
	6. อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น 7. การเปลี่ยนแปลงด้าน สาธารณูปโภคมี ประมาณประมาณ พ.ศ. ไค		
C2 = สภาพภูมิศาสตร์ ของหมู่บ้าน	1. ลักษณะที่ตั้งของ หมู่บ้าน 2. อาณาเขตติดต่อกับ หมู่บ้านอื่น 3. แผนที่หมู่บ้าน	1. ข้อมูลจากเอกสาร 2. หมู่บ้าน 3. ผู้นำชุมชน	1. ศึกษาจากเอกสาร 2. สังเกต 3. สัมภาษณ์
C3 = โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากร ธรรมชาติ	1. จำนวนและสภาพของ โครงสร้างพื้นฐาน 2. จำนวนและสภาพ ทรัพยากร	1. ผู้นำชุมชน 2. หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. การสังเกต
C4 = วัฒนธรรมและ ประเพณี	1. จำนวนวัด พระ เณร 2. ภาษาพื้นบ้าน 3. ประเพณีที่สำคัญ	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้อาวุโส 3. ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สังเกต
C5 = สภาพเศรษฐกิจและ สังคมของหมู่บ้าน	1. อาชีพของชาวบ้าน 2. จำนวนพื้นที่ทำเกษตร 3. จำนวนที่ดินทำกิน 4. จำนวนร้านค้า 5. โรงเรียน	1. ผู้นำชุมชน 2. สถานศึกษาใกล้หมู่บ้าน 3. หมู่บ้าน 4. พ่อค้า – แม่ค้า 5. เกษตรกร	1. สังเกต 2. สัมภาษณ์ 3. ศึกษาจากเอกสาร
ระดับรายบุคคล C6 = อาชีพ	1. อาชีพหลักและอาชีพ รอง 2. ผลการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนที่ได้รับ เงินกู้	1. สัมภาษณ์
C7 = สมาชิกในครอบครัว	1. สมาชิกในครอบครัว และรายละเอียด เช่น อายุ จำนวน การศึกษา	1. สมาชิกกองทุนที่ได้รับ เงินกู้	1. สัมภาษณ์
C8 = สภาพการอยู่อาศัย	1. มีบ้านเป็นของตนเอง หรือไม่ ถ้าไม่จะทำ อย่างไร	1. สมาชิกกองทุนที่ได้รับ เงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีเก็บข้อมูล
C9 = รายได้ของครอบครัว	1. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 2. ความเพียงพอของรายได้ต่อรายจ่าย	1. สมาชิกกองทุนที่ได้รับเงินกู้	1. สัมภาษณ์
C10 = หนี้สินของครอบครัว	1. จำนวนหนี้สินที่มีอยู่ 2. สาเหตุของการเป็นหนี้สิน 3. แหล่งเงินกู้	1. สมาชิกกองทุนที่ได้รับเงินกู้	1. สัมภาษณ์

การประเมินปัจจัย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีเก็บข้อมูล
I1 = นโยบาย ระเบียบ แนวปฏิบัติจากส่วนกลาง	1. รายละเอียดระเบียบสำนักนายกฯ 2. รายละเอียดของระเบียบกองทุน	1. ระเบียบสำนักนายกฯ 2. ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน	1. ศึกษาจากเอกสาร
I2 = การประชาสัมพันธ์	1. ช่วงเวลาที่มีการประชาสัมพันธ์ 2. ประเภทสื่อในการประชาสัมพันธ์ 3. ความทั่วถึงในการประชาสัมพันธ์ 4. เนื้อหาในการประชาสัมพันธ์	1. ผู้นำชุมชน 2. ชาวบ้าน 3. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 4. ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร
I3 = คณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง	1. จำนวนคณะกรรมการ 2. องค์ประกอบคณะกรรมการ 3. สัดส่วนกรรมการ 4. การปฏิบัติหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	1. พัฒนาชุมชน 2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีเก็บข้อมูล
14 = กองทุนเงิน 1 ล้านบาท	1. วันที่ได้รับอนุมัติ 2. การจัดเก็บรักษา	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
15 = เงินทุนสะสม	1. ประเภท / จำนวน / ที่มา และการเก็บรักษา	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
ระดับรายบุคคล			
16 = จำนวนเงินกู้ที่ได้รับ อนุมัติ	1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับ การอนุมัติ	1. สมาชิกกองทุนที่ได้รับ การอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์
17 = สถานที่ประกอบ อาชีพ	1. สถานที่ในการประกอบ อาชีพ 2. วัสดุอุปกรณ์ในการ ประกอบอาชีพ 3. วัสดุคิบในการ ประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์
18 = ทักษะในการประกอบ อาชีพ	1. ความรู้และทักษะที่มีอยู่	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์

การประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน PC1 = การจัดทำระเบียบ กองทุน	1. กระบวนการในการ จัดทำระเบียบกองทุน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการ จัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคใน การจัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุน หมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน 3. ระเบียบกองทุน	1. สัมภาษณ์
PC2 = การจัดทำเอกสาร ขอขึ้นทะเบียน	1. กระบวนการในการ จัดทำระเบียบกองทุน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการ จัดทำ 3. ปัญหาและอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีเก็บข้อมูล
PC3 = ระบบบัญชีกองทุน	1. จำนวนบัญชีที่จัดทำ 2. ชื่อบัญชี 3. ความเป็นปัจจุบัน 4. ผู้จัดทำ 5. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุน 2. บัญชีกองทุน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC4 = กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน	1. การรับสมัคร 2. หัวข้อ ในการประชุม	1. คณะกรรมการกองทุน 2. สมาชิกกองทุน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC5 = กิจกรรมเกี่ยวกับผู้กู้เงิน	1. ขั้นตอนในการขอกู้ 2. การเลือกโครงการ 3. การเลือกรูปแบบการกู้	1. คณะกรรมการกองทุน 2. สมาชิกที่ได้รับการกู้	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
ระดับบุคคล PC6 = การใช้จ่ายเงินกู้	1. รายละเอียดของการใช้จ่าย	1. สมาชิกกองทุนที่ได้รับการอนุมัติ	1. สัมภาษณ์
PC7 = การขาดตลาด	1. วิธีการขาดตลาดเพิ่มเติม	1. สมาชิกกองทุนที่ได้รับการอนุมัติ	1. สัมภาษณ์
PC8 = การทำบัญชี	1. การทำบัญชี 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำ	1. สมาชิกกองทุนที่ได้รับการอนุมัติ 2. บัญชีการจ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

การประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน PD1 = จำนวนสมาชิกกองทุน	1. จำนวนสมาชิกเดิม 2. จำนวนสมาชิกใหม่เพิ่ม / ลดลง 3. สาเหตุที่สมาชิกเพิ่ม / ลดลง	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ทะเบียนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีเก็บข้อมูล
PD2 = จำนวนผู้ได้เงินกู้	1. จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติเงินกู้ 2. จำนวนผู้ยื่นกู้และผู้ได้รับอนุมัติแต่ละคน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD3 = ยอดเงินที่ให้อู่	1. ยอดเงินที่ผู้กู้ขอและยอดเงินที่ได้รับอนุมัติแต่ละครั้ง 2. ยอดเงินที่ได้รับอนุมัติทั้งหมด	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD4 = จำนวนผู้ชำระเงินกู้	1. จำนวนผู้กู้เงินจ่ายเงินตามกำหนด 2. จำนวนผู้กู้เงินจ่ายเงินไม่ได้เป็นไปตามกำหนด 3. ยอดเงินกู้ที่มีการชำระคืน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
ระดับบุคคล PD5 = ผลที่ได้จากการที่ผู้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้	1. ผลการใช้เงินตามวัตถุประสงค์ 2. ประสิทธิภาพ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต

3. ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 บริบทระดับประเทศ ได้แก่ สภาพที่ดิน ป่าไม้ วัฒนธรรม

3.2 บริบทระดับท้องถิ่น ได้แก่ สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน สภาพป่า การชลประทาน

สภาพที่ดินทำกิน

ตัวแปรที่ศึกษาระดับประเทศ

- (1) ความยากจนของประเทศ
- (2) นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
- (3) ภาวะขาดดุลการค้าของประเทศ
- (4) สภาพแวดล้อมของประเทศ

(5) สภาพความเดือดร้อนการเป็นหนี้สินของประชาชน

(6) การล้มสลายของท้องถิ่นชนบท

ตัวแปรที่จะศึกษาระดับท้องถิ่น

(1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

(2) สภาพปัจจุบัน

(3) ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

(4) ด้านวัฒนธรรม

4. ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยการรวมและตัวแปรที่จะศึกษา

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบ ประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและส่งเสริมผู้กู้

2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ตัวชี้วัดของระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วย ตัวชี้วัดจำนวน 4 หัวข้อตัวชี้วัด

1. ตัวชี้วัดบริบท

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของระบบ A ได้แก่

2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2.2 เงิน 1 ล้านบาท

2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน

2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระหนี้

2.5 ผู้สมัครขอกู้

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ได้แก่

3.1 การคัดเลือกผู้กู้

3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ

3.3 การรับชำระหนี้

3.4 การทำบัญชี

3.5 การช่วยเหลือตลาด

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A

4.1 ผลโดยตรง

- จำนวนผู้กู้
- ยอดเงินให้กู้

4.2 ผลกระทบโดยตรง

- จำนวนผู้ที่กู้ได้
- จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
- การขยายกิจการของผู้กู้
- การเกิดกิจการขึ้นมาใหม่ในท้องถิ่น

4.3 ผลกระทบทางอ้อม

- กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
- ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
- ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
- ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดหน่วยระบบ B

ตัวชี้วัดระบบ B คือ การดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัด 4 หัวข้อ

ตัวชี้วัด

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบเฉพาะตัว ประกอบไปด้วย

- 1.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
- 1.2 ทรัพย์สินของผู้กู้
- 1.3 อาชีพหลักของผู้กู้
- 1.4 รายได้ของครอบครัว
- 1.5 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

- 2.1 เงินที่กู้มาได้
- 2.2 สถานที่และวัตถุดิบ
- 2.3 เทคนิคและวิธีทำงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B

- 3.1 การดำเนินกิจการ
- 3.2 การตลาด
- 3.3 การหาวัตถุดิบ
- 3.4 การทำบัญชี

4. ตัวชี้วัดผลผลิต หน่วยระบบ B

- 4.1 ผลโดยตรง
 - รายได้ที่เป็นตัวเงิน
 - ผลผลิตของผู้กู้
- 4.2 ผลกระทบโดยตรง
 - ผู้กู้ขยายกิจการ
 - เทคนิคและวิธีของผู้กู้ศึกษาเอง
- 4.3 ผลกระทบทางอ้อม
 - ศึกษาศาภาพของผู้กู้
 - ศักยภาพของผู้กู้
 - การกลับคืนถิ่นของประชาชน

สรุป

ตัวชี้วัดประเมินโครงการ โดยภาพรวมของระบบ A และ B ทั้ง 2 ระบบ จะต้องเชื่อมโยงกัน เพื่อเป็นพื้นฐานของกองทุนหมู่บ้าน ให้ดำเนินการบริหารจัดการให้สำเร็จลุล่วงต่อไปในอนาคต

5. ตัวชี้วัดผลการทดลองวิธีใหม่และตัวแปรที่จะศึกษา

5.1 ตัวชี้วัดผลการทดลองวิธีใหม่ในหน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้และระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- (1) การทำบัญชีใหม่
- (2) การตลาดใหม่ให้กับธุรกิจ
- (3) การเชื่อมโยงตลาดแห่งอื่นๆ

5.2 ตัวชี้วัดผลการทดลองวิธีใหม่ในหน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- (1) วิธีการดำเนินงานอย่างประหยัด
- (2) การหาตลาดรองรับเพิ่มเติม

6. ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีและตัวแปรที่จะศึกษา

ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีการดำเนินงาน คือ การจัดกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่ทำงานร่วมกันให้คิดกระบวนการทำงานที่ดีในแนวคิดเชิงระบบ โดยกระบวนการทำงานจะต้องประกอบไปด้วย

1. ปัจจัยนำเข้าที่มีคุณภาพ
2. การมีกระบวนการดำเนินงานที่มีคุณภาพ
3. การมีผลผลิตที่มีคุณภาพ

7. ตัวชี้วัดอื่นที่ผู้วิจัยพบเห็นโดยการศึกษา สังเกต สัมภาษณ์ โดยมีตัวแปรคือ

- 7.1 สภาวะแวดล้อมของหมู่บ้าน
- 7.2 กลุ่มอาชีพของคนในหมู่บ้าน
- 7.3 กลุ่มชุมชนของชาวบ้าน

8. ข้อจำกัดของการทำสารนิพนธ์

8.1 ก่อนที่ผู้วิจัยจะทำโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้วิจัยไม่เคยมีเวลาทำกิจกรรมร่วมกับชาวบ้าน ทำให้การลงพื้นที่เพื่อทำวิจัย ในครั้งแรกมีปัญหาพอสมควร

8.2 ผู้วิจัยต้องเรียนรู้โครงการอื่นๆ ของชาวบ้านกันไปด้วย เพราะจะได้ทราบว่าโครงการต่างๆ ที่ผ่านมา ชาวบ้านได้ให้ความสนใจหรือไม่ และเพราะเหตุใด จึงทำให้ผู้วิจัยต้องใช้ระยะเวลาศึกษาโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพิ่มมากขึ้นไปด้วย

9. การแจกแจงตัวแปรและลักษณะค่าตัวแปร

ต่อไปนี้เป็นรายการตัวแปรที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อ ตามที่ผู้วิจัยได้เขียนแล้วตามบทที่ 1 ได้แก่

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านคอน
2. ศึกษาสถานะที่เป็นทั้งผลดี ผลเสีย ต่อการบริหารกองทุนบ้านคอน

3. เพื่อการศึกษากระบวนการเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายองค์กรเชื่อมโยงระหว่างหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด

4. ศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน ในทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านคอน

กระบวนการทำงานของกองทุนหมู่บ้านคอน

ตัวแปร	ลักษณะค่าตัวแปร
1. การเกิดกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีกองทุนอะไรบ้างในหมู่บ้าน - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน - บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกองทุนมาให้ความรู้ในเรื่องกองทุนหมู่บ้าน - การสร้างงาน สร้างรายได้ พัฒนาอาชีพ
2. ระบบการบริหารกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนกรรมการผู้บริหารกองทุน - การคัดเลือกกรรมการกองทุน - มีระเบียบการบริหารกองทุน - มีการร่วมมือกันจัดทำระเบียบกองทุนฯ - มีการประชุมของคณะกรรมการ - มีการรับสมาชิก - มีการจัดทำบัญชี - มีเงินรับฝาก - มีการระดมทุนเงินฝาก - มีระเบียบการกู้และขอกู้ - มีระเบียบการคิดดอกเบี้ย - จำนวนผู้กู้ที่ได้รับการพิจารณาการกู้ - จำนวนยอดกองทุนสะสม จาก 1 ตำบล - จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ

สภาวะแวดล้อมที่เป็นผลดีและผลเสียต่อการบริหารกองทุน

ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีต่อการบริหารกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าตัวแปร
1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน	- มีใครบ้างในการจัดตั้งกองทุน จำนวนมากน้อยเพียงใด
2. มีกองทุนเดิมอะไรที่เล้ามาบ้าง	- จำนวนกองทุนเดิม - จำนวนเงินสะสม
3. มีกลุ่มองค์กรใดในชุมชน	- มีกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน

ปัจจัยที่เป็นด้านลบต่อการบริหารกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าตัวแปร
1. ไม่มีการสนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ไม่เห็นด้วยหรือผู้ไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน
2. สมาชิกกองทุน ไม่ให้ความร่วมมือในการมาประชุมกองทุนฯ	- จำนวนสมาชิกที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุม
3. ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุนฯ	- จำนวนผู้กู้ที่ไม่ยอมส่งดอกเบี้ยพร้อมเงินคืนกลับเข้ากองทุน

กระบวนการเรียนรู้ในการสร้างเครือข่ายองค์กรเชื่อมโยงระหว่างหมู่บ้าน
ตำบล อำเภอ จังหวัด

ตัวแปร	ลักษณะค่าตัวแปร
1. มีเครือข่ายองค์กรย่อยภายในหมู่บ้าน	- มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน - มีองค์กรประกอบอาชีพเสริม
2. มีเครือข่ายองค์กรที่เป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ในการประกอบอาชีพ	- มีหน่วยองค์กรที่ให้ความรู้เรื่องในการประกอบอาชีพ - มีการจัดตั้งองค์กรแหล่งความรู้ใหม่ในหมู่บ้าน
3. มีองค์กรภายนอกหมู่บ้านที่เชื่อมโยงกัน	- มีการจัดตั้งกลุ่มการหาตลาดเพื่อขยายสินค้าในหมู่บ้านเพื่อ ไปขายยังที่ต่างๆ

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านในทัศนคติของประชาชนในบ้านคอน

ตัวแปร	ลักษณะค่าตัวแปร
1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี	() มาก () ปานกลาง () น้อย
2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์	() มาก () ปานกลาง () น้อย
3. ชุมชนยกย่องในการทำความดี	() มาก () ปานกลาง () น้อย
4. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	() มาก () ปานกลาง () น้อย
5. สมาชิกในชุมชนมี โอกาสหาความรู้เพิ่ม	() จำนวนครั้ง.....ต่อ..... () ไม่ใช่
6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้	จากปีก่อน.....ครอบครัว () เพิ่มขึ้นเป็น.....ครอบครัว () ลดลงเหลือ.....ครอบครัว () เท่าเดิม
7. ครอบครัวมีความอบอุ่นพร้อมหน้าพร้อมตา รักใคร่ปรองดองกัน	จากปีก่อนมี.....ครอบครัว () เพิ่มขึ้นเป็น..... ครอบครัว () ลดลงเป็น.....ครอบครัว () เท่าเดิม
8. ในชุมชนมีการตั้งรวมตัวกลุ่มองค์กรประชาชน	จากปีก่อนมี.....กลุ่ม

ตัวแปร	ลักษณะค่าตัวแปร
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ โดยการประชุมหรือเสวนา	☐ เพิ่มขึ้นเป็น.....กลุ่ม ☐ ลดลง.....กลุ่ม ☐ เท่าเดิม ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย
10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือ เด็ก สตรี คนชรา คนพิการและผู้ด้อยโอกาส	จากปีก่อน มี.....คน ☐ เพิ่มขึ้น.....คน ☐ ลดลง.....คน ☐ เท่าเดิม
11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่ ☐ ไม่แน่ใจ
12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่

บทที่ 4

ผลการประเมินบริบทชุมชน

ความยากจนของประเทศ

ความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมืองคือ การไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน นำโดยรัฐบาล พ.ศ.ท. คร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ซึ่งมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจนโดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท ตามนโยบายรัฐบาล ได้ส่งตรงมายังหมู่บ้านต่างๆ ตามเป้าหมายคือ จำนวน 70,000 – 80,000 หมู่บ้านทั่วประเทศ สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตน เพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ประกอบกับกองทุนหมู่บ้านสามารถเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้สมาชิกไปปลดหนี้ในระบบได้จำนวนมาก แม้จะไม่ก่อให้เกิดการสร้างงานหรือการพัฒนาอาชีพ แต่กองทุนหมู่บ้านได้ช่วยลดภาระดอกเบี้ยจากการกู้ยืมเงินนอกระบบ อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

การดำเนินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ รัฐบาลจึงควรให้ความสนใจต่อการดำเนินการเป็นอย่างยิ่ง และผู้ประกอบการควรให้ความสนใจต่อนโยบายของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พ.ศ.ท. คร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ต่อรัฐสภา แสดงเจตนารมณ์ ยุทธศาสตร์และนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งมั่นจะสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ เพื่อประโยชน์สุขของประเทศไทยนั้น มีหลายๆ ประเด็น และในหลายๆ ประเด็นมีนโยบายที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมธุรกิจขนาด

กลางและขนาดย่อมโดยตรง อย่างเช่น นโยบายการสร้างรายได้ นโยบายด้านพาณิชย์ และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

1. นโยบายการสร้างรายได้ ได้พูดถึงการแก้ปัญหาหนี้สินของประเทศด้วยการสร้างรายได้ โดยการสร้างรายได้ทุกระดับ โดยส่งเสริมแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามศักยภาพของชุมชน ส่งเสริมการรวมตัวเพื่อดำเนินเศรษฐกิจระดับชุมชน เร่งพัฒนาผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้ตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อสร้างเสริมรายได้ให้กับประชาชนอย่างเป็นระบบ และฐานการผลิตของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีแนวนโยบายครอบคลุม 3 ด้าน คือ

1.1 ด้านการเกษตร ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ การฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร โดยการปรับโครงสร้างด้านสินเชื่อ การส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสาน ส่งเสริมให้เกษตรกรมีที่ดินทำกิน โดยพัฒนาการตรวจสอบคุณภาพ มาตรฐาน

1.2 ด้านอุตสาหกรรม รัฐบาลได้มีแนวนโยบายดังนี้

(1) ปรับโครงสร้างการผลิตในการผลิตในภาคอุตสาหกรรม โดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติ ทักษะฝีมือภูมิปัญญาไทย

(2) เสริมสร้างให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐาน

(3) พัฒนาอุตสาหกรรมด้านบุคลากร แรงงาน ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา

(4) สนับสนุนส่งเสริมความร่วมมือในการวิจัย และพัฒนาผลิตภัณฑ์ และเทคโนโลยีระหว่างภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา

(5) ส่งเสริมบทบาทสถาบันการเงิน เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

1.3 ด้านบริการและการท่องเที่ยว เพิ่มความหลากหลายของคาร์ท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ทั้งเชิงอนุรักษ์ เชิงสุขภาพ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ ทั้งในรูปแบบการจัดสหกรณ์การท่องเที่ยว และการพัฒนาพื้นที่ชุมชนรวมทั้งการเพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวกสร้างความปลอดภัย

1.4 นโยบายด้านพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยการผลักดันให้มีการแข่งขันเสรี เวทีการค้าระหว่างประเทศ ส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางการค้าสินค้า รวมทั้งส่งเสริมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ แต่ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยตรงคือ การส่งเสริมให้ธุรกิจค้าปลีกขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถดำรงอยู่และปรับตัวรองรับการแข่งขันการเปิดเสรีด้านการค้าและบริการได้

ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

รัฐบาลได้หันมาสนับสนุนนโยบายอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Export Oriented Industries) แต่ตลาดภายในมีกำลังซื้อจำกัด ประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรมมีรายได้ต่ำ กำลังซื้อจึงเพิ่มช้ากว่าการเพิ่มของผลผลิต ยิ่งกว่านั้นจำนวนลูกจ้างถูกจ้างแรงงานแม่จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แต่ถูกกดค่าจ้าง รัฐบาลควบคุมการเรียกร้อยต่อร้อย กำลังซื้อจากส่วนนี้จึงต่ำเช่นเดียวกัน ทางออกจึงต้องเป็นการส่งออก แต่การส่งออกต้องแข่งขันในตลาดโลก การแข่งขันมีเพียง 2 ด้านคือ ด้านคุณภาพของสินค้าและด้านราคา

โครงสร้างอุตสาหกรรมไทย

เป็นโครงสร้างของการพึ่งพา เป็นอุตสาหกรรมที่พึ่งการนำเข้า ยิ่งผลิตภัณฑ์มากยิ่งต้องนำเข้ามาก กล่าวคือ นำเข้าเครื่องจักร วัตถุดิบแปรรูปและเทคโนโลยี ตารางข้างล่างนี้ชี้ให้เห็นว่ามูลค่าการนำเข้าเครื่องจักรและสินค้าเพื่อการอุตสาหกรรมนั้นมีสัดส่วนเป็นกว่าร้อยละ 80 ของมูลค่าการนำเข้า

โครงสร้างการนำเข้าของไทย

กลุ่มสินค้า	2530	2531	2532
สินค้าอุปโภคบริโภค	10.0	8.6	12.6
สินค้าแปรรูปเพื่อการผลิต	37.0	33.9	35.9
เครื่องจักร	29.7	39.2	48.8
อื่นๆ	23.3	18.3	2.7

ที่มา : จำนวนจากตัวเลขของธนาคารแห่งประเทศไทย

การขาดดุลการค้าของไทย

ปี	ยอดขาดดุลการค้า	คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของ GDP
2531	109,544	7.2
2532	146,364	8.2
2533	254,635	12.2
2534	233,201	9.7
2535	208,601	7.3
2536	230,733	7.2
2537	231,437	6.4
2538	357,276	8.4
2539	420,725	9.0

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ที่ยกตัวเลขในช่วง 2531-2539 มาแสดงก็เพราะว่า ช่วงนี้คือยุคทองของการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม สัดส่วนของสินค้าอุตสาหกรรมส่งออกสูงถึงร้อยละ 74-75 ของข้อมูลการส่งออกทั้งหมด แต่ปรากฏว่ายอดขาดดุลการค้ากลับเพิ่มสูงขึ้น มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมขาดดุลการค้าประมาณ 10,000-12,000 ล้านบาท แสดงให้เห็นว่าการค้าไทยเกิดความผิดพลาด เพราะการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยเป็นการพัฒนาที่พึ่งตนเองมากเกินไป ขณะที่ภาคเกษตรพึ่งพาน้อยมาก ก็เลยไม่ได้รับการเหลียวแลเท่าที่ควรหากมีการพัฒนาการเกษตรและยกระดับไปสู่เกษตรอุตสาหกรรม ก็คงไม่ประสบปัญหาการขาดดุลการค้ามากมายดังที่เป็นอยู่

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านบ้านคอน ในการตั้งหมู่บ้านครั้งแรกนั้นมีชาวบ้านที่อาศัยอยู่ก่อนแล้วประมาณ 100 คน มีการจัดตั้งหมู่บ้านมาแล้วประมาณ 180 ปี คนกลุ่มแรกๆ ที่มาก่อตั้งหมู่บ้านนั้น คนส่วนใหญ่ย้ายมาจากบ้านโคกกรวด ซึ่งในปัจจุบันนี้บุคคลกลุ่มนี้ได้เสียชีวิตหมดแล้ว บุคคลกลุ่มนี้มาจากสกุลที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปคือ สกุล ชันโคกกรวด และ เขาโคกกรวด

กลุ่มบุคคลที่ย้ายมาอยู่ตอนหลัง ได้แก่ ชุนชมโคกกรวด ชุมชนบ้านใหญ่ บ้านหนองเป็ดน้ำ บ้านยางน้อย บ้างยางใหญ่ ในการย้ายถิ่นฐานของบุคคลเหล่านี้มาจากสาเหตุใหญ่ๆ 2 ข้อ คือ 1) จากการแต่งงานแล้วย้ายมาอยู่บ้านสามีหรือภรรยา 2) ต้องการขยายเขตการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์

2. สภาพปัจจุบัน

ในปัจจุบันได้มีการอพยพประชากรจากหมู่บ้านใกล้เคียงเป็นจำนวนมาก มีการจัดตั้งหน่วยงานภายในเขตหมู่บ้าน เช่น สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สำนักงานชลประทานที่ 6 สำนักงานองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย มีการสร้างถนนคอนกรีตเพื่อเป็นถนนในหมู่บ้าน เพื่อรองรับยานพาหนะที่ขนส่งผลผลิตการเกษตรต่างๆ ส่วนอาชีพดั้งเดิมเช่น การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ มีคนทำน้อยลง แต่มีอาชีพที่เกิดขึ้นมาใหม่ ได้แก่ ค้าขาย อาหารตามสั่ง อู่รถยนต์ รับจ้างเย็บผ้า เป็นต้น

ตารางค่าตัวแปรในปัจจุบัน

ประชากร	จำนวน
1. ประชากรในหมู่บ้าน	187 ครอบครัว
2. ประชากรทั้งหมด	603 คน
	ชาย 305 คน
	หญิง 298 คน
3. ประชากรวัย 1-3 ปี	19 คน
3-6 ปี	33 คน
6-12 ปี	73 คน
12-14 ปี	36 คน
15-18 ปี	25 คน
18-50 ปี	300 คน
50-60 ปี	53 คน
60 ปีขึ้นไป	64 คน
การศึกษา	จำนวน
1. โรงเรียน บ้านหนองเป็ดน้ำ	1 โรงเรียน
ครู	22 คน
นักเรียน	399 คน
ชั้นอนุบาล	2 ห้อง
ชั้นประถม	11 ห้อง
ชั้นมัธยม	3 ห้อง
สาธารณูปโภค	จำนวน
1. ถนน ถนนลูกรัง	500 เมตร
ถนนลาดยาง	1,500 เมตร
ถนนคอนกรีต	1,700 เมตร
	รวม 3,700 เมตร
2. ไฟฟ้า (เข้ามา พ.ศ. 2513)	
3. ประปา (เข้ามา พ.ศ. 2540)	

เศรษฐกิจ	จำนวน
1. พื้นที่ทำเกษตร	384 ไร่
เป็นที่สวน	33 ไร่
เป็นที่ไร่	188 ไร่
เป็นที่นา	163 ไร่
2. จำนวนผลผลิต ด้านทำนา	65.2 เกวียน
ด้านทำสวน (ผลผลิตรวม)	160,000 บาท
ด้านทำไร่ (ผลผลิตรวม)	315,000 บาท
3. เลี้ยงสัตว์	30 ครอบครัว
ไก่	17 ครอบครัว
เป็ด	7 ครอบครัว
ปลาน้ำจืด	6 ครอบครัว
เลี้ยงไว้เพื่อบริโภคจึงนับ	จำนวนไม่ได้
4. การผลิตสินค้า	2 ครอบครัว
สานไม้ไผ่	
ทำอาหาร	
	รายได้จากการประมาณ ปีละ 152,000 บาท
	รายได้จากการประมาณ ปีละ 300,000 บาท
5. จำนวนแรงงานที่ขายแรงงานต่างถิ่น	150 ครอบครัว
จำนวนคน	180 คน
รายได้จากการประมาณ	972,000 บาท
6. รายได้ของประชาชนในหมู่บ้าน โดยประมาณ	
10,000 – 20,000 บาท	7 ครอบครัว
20,000 – 30,000 บาท	87 ครอบครัว
30,000 – 50,000 บาท	88 ครอบครัว
50,000 – 100,000 บาท	5 ครอบครัว

3. ทำเลที่ตั้ง

บ้านคอนมีพื้นที่สูงกว่าคลองส่งน้ำมาก จึงไม่มีคลองส่งน้ำผ่านหมู่บ้าน ส่วนการคมนาคมก็ผ่านสะดวก เพราะมีสถานีรถไฟห่างหมู่บ้าน ประมาณ 5 กิโลเมตร ส่วนหน้าหมู่บ้านก็อยู่ติดถนนมิตรภาพ ทำให้การคมนาคมระหว่างตัวเมืองโคราชและระหว่างหมู่บ้านสะดวกยิ่งขึ้น

4. อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดหมู่บ้านยางน้อย ต.บ้านใหม่ อ.เมือง จ.นครราชสีมา
 ทิศตะวันออก ติดหมู่บ้านยางน้อย ต.บ้านใหม่ อ.เมือง จ.นครราชสีมา
 ทิศตะวันตก ติดหมู่บ้านหนองเป็ดน้ำ ต.โคกกรวด อ.เมือง จ.นครราชสีมา
 ทิศใต้ ติดหมู่บ้านหนองบอน ต.โคกกรวด อ.เมือง จ.นครราชสีมา

5. วัดและประเพณี

วัดถือเป็นแหล่งรวมใจของชาวบ้านคอนมาก วัดบ้านคอนเป็นวัดหลวงชั้นตรี มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน และวัดบ้านคอนเป็นสถานที่ทำกิจกรรมและประเพณีต่างๆ เช่น งานก่อพระทราย งานสงกรานต์ งานทอดกฐิน งานทอดผ้าป่า งานออกพรรษา งานเข้าพรรษา งานประจำปีของวัดบ้านคอน ซึ่งเป็นงานที่ชาวตำบลโคกกรวดรู้จักกันเป็นอย่างดี รวมถึงงานวันลอยกระทงด้วย

6. ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดี

จากการที่ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านคอนนั้น ได้พบว่า ได้มีปัจจัยหลายอย่างที่เป็นศักยภาพที่ดีที่ช่วยให้กองทุนหมู่บ้านบ้านคอน ประสบความสำเร็จคือ

6.1 มีคณะกรรมการที่มีความรู้ ความเอาใจใส่ ความสามารถในการบริหาร การจัดการกองทุน ให้มีประสิทธิภาพหลายๆ ท่าน

6.2 มีหน่วยงานราชการที่อยู่ในท้องที่ของหมู่บ้านหลายหน่วยงานที่พร้อมให้การสนับสนุนในการอบรม ช่วยเหลือ สนับสนุน อยู่ตลอดเวลา

6.3 ระหว่างการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านมีชาวบ้านที่สนใจโครงการ กองทุนหมู่บ้าน มาสมัครเป็นสมาชิกจำนวนมาก

6.4 มีการส่งเสริมการจัดทำบัญชีรายได้ – รายจ่ายของครอบครัว สมาชิกที่ได้ขอกู้เงินโดยจัดทำเป็นรายเดือนและรายปี

6.5 สมาชิกที่ได้รับการพิจารณาเงินกู้นั้น ได้ส่งเงินคืนและดอกเบี้ยตรงตามวัน และเวลาที่คณะกรรมการกองทุนกำหนดประมาณ 80 % ของผู้กู้

7. ลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็ง

7.1 การประชุมสมาชิกกองทุนแต่ละครั้งมีผู้เข้าร่วมประชุมน้อย

7.2 ในระยะหลัง (ระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนสิงหาคม) มีการประชุมกันน้อยลง ทั้งในส่วนผู้กู้ สมาชิกและกรรมการกองทุน

7.3 การรวมกลุ่มอาชีพของผู้กู้เงินกองทุนที่ผ่านมา ยังไม่มี

7.4 การสนับสนุน ส่งเสริม ด้านการทำอาชีพเสริมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ยังน้อยมาก

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของระบบ A

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านจากการสัมมนาและเปิดเวที ชาวบ้าน ผู้วิจัยพบว่า เดิมทีชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เรื่อง กองทุนหมู่บ้านและไม่เข้าใจถึง ประโยชน์ที่ได้รับจากกองทุนหมู่บ้าน โดยที่มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2544 ชาวบ้านที่ทราบข่าวก็ยังมึนน้อยอยู่ จึงทำให้ชาวบ้านที่มาสมัครเป็นสมาชิกก็น้อยตามไปด้วย แล้วชาวบ้านอีกส่วนหนึ่งมีความเข้าใจว่ารัฐบาลโอนเงินมาให้ชาวบ้านกู้เอาไปประกอบอาชีพ โดยที่ไม่ต้องส่งเงินคืน ต่อมา เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2545 ได้มีการจัดเวทีการบริหารจัดการกองทุน หมู่บ้าน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลโลกกรวด โดยมีหัวข้อในการประชุมดังนี้ 1) ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน 2) ประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้าน 3) ปัญหาการบริหารและแนวทางแก้ไข เมื่อการจัดเวที ชาวบ้านจบลง ได้มีชาวบ้านดอนหลายท่านมาแสดงความคิดเห็นที่แสดงความเข้าใจต่อกระบวนการ และประโยชน์ที่จะได้รับจากกองทุนหมู่บ้าน แสดงว่าชาวบ้านเข้าใจมากขึ้น

2. เงิน 1 ล้านบาท จากการที่กองทุนหมู่บ้าน ได้รับการโอนเงิน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2545 แล้วจึงทำการคัดเลือกกลุ่มสมาชิกที่ขอกู้เงิน โดยมีการประชุม คณะกรรมการร่วมกับสมาชิก โดยในการประชุมมีผู้ขอกู้ผ่านการพิจารณา 38 ราย โดยมีการโอนเงิน ให้กับสมาชิก ในวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2545 เป็นจำนวนเงิน 700,000 บาท แล้วโอนให้กับสมาชิกที่ ผ่านการพิจารณาอีก 15 ราย เป็นจำนวนเงิน 300,000 บาท รายการโอนเงิน 2 งวด เป็นจำนวนเงิน 1,000,000 บาท และมีผู้ผ่านการพิจารณา 53 ราย

3. คณะกรรมการหมู่บ้าน ในการจัดตั้งกองทุนโดยการคัดเลือกของชาวบ้าน

ได้มีผู้สมัครผ่านการคัดเลือก จำนวน 15 ท่าน มีรายนามดังต่อไปนี้

1.	นายทองแดง	มณฑพัน	ตำแหน่ง	ประธานกรรมการ
2.	นายณรงค์	เขาโคกกรวด	ตำแหน่ง	รองประธาน
3.	นางวิไลรัตน์	เขาโคกกรวด	ตำแหน่ง	เลขานุการ
4.	นางบังอร	รุ่นใหม่	ตำแหน่ง	เหรัญญิก
5.	นายชูเกียรติ	เตียนโคกกรวด	ตำแหน่ง	ประชาสัมพันธ์
6.	นายวิชา	แก้วสระน้อย	ตำแหน่ง	ประชาสัมพันธ์
7.	นายสมิง	กล้าเงิน	ตำแหน่ง	ตรวจสอบบัญชี
8.	นายชิน	กุ่มโคกกรวด	ตำแหน่ง	ตรวจสอบบัญชี
9.	นายบุญเลิศ	คำสา	ตำแหน่ง	ตรวจสอบโครงการ
10.	นายสยาม	ชะนากลาง	ตำแหน่ง	ประชาสัมพันธ์
11.	นางบัวโรย	สุคนธา	ตำแหน่ง	ตรวจสอบหลักฐาน
12.	นางประพิศ	ชันโคกกรวด	ตำแหน่ง	เร่งรัดหนี้สิน
13.	นางทองพิน	หลอดสว่าง	ตำแหน่ง	ตรวจสอบโครงการ
14.	นางบุญภา	เพ็ญนท	ตำแหน่ง	ตรวจสอบหลักฐาน
15.	นางสอึ้ง	เพ็ญเพียร	ตำแหน่ง	ตรวจสอบโครงการ

เมื่อทำการคัดเลือกครบ 15 คน จึงมีการจัดตั้งหน้าที่และการทำงาน โดยมี การจัดตั้งสำนักงานแล้วเสร็จ ในวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2544 และในวันดังกล่าวถือเป็นวันจัดตั้ง กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. เงินที่ผู้กู้ชำระคืน ได้มีการจัดสรรผลประโยชน์ดังต่อไปนี้

4.1	เพื่อประโยชน์สาธารณะ	ร้อยละ 10
4.2	เพื่อพัฒนาอาชีพ	ร้อยละ 15
4.3	เป็นเงินสะสมกองทุน	ร้อยละ 20
4.4	ตอบแทนกรรมการ	ร้อยละ 30
4.5	เป็นเงินประกันความเสี่ยง	ร้อยละ 20
4.6	อื่นๆ ตามคณะกรรมการเห็นสมควร	ร้อยละ 5

5. ผู้สมัครที่จะขอกู้ ควรมีคุณสมบัติและขั้นตอนการสมัคร ดังนี้

5.1 คุณสมบัติของผู้สมัคร

- 1) มีภูมิลำเนาอยู่ในบ้านคอน หมู่ 10 ต.โคกกรวด อ.เมือง ตั้งแต่ 2 ปี ขึ้นไป
- 2) เป็นผู้ประพฤติตนอยู่ในหลักของศาสนา
- 3) อดทน เสียสละ เห็นประโยชน์กองทุนเป็นสิ่งสำคัญ
- 4) มีอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์
- 5) หากเป็นผู้เยาว์หรือผู้พิการต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองก่อน

5.2 การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- 1) ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุน
- 2) เมื่อกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครแล้ว จะต้องเสียค่า

ธรรมเนียม 20 บาท ค่าหุ้น 50 บาท

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วย ระบบ A

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน

1.1 จุดเด่น

- 1) การประชุมผู้กู้และสมาชิกดำเนินการอย่างเป็นประชาธิปไตย
- 2) วันและเวลาในการประชุมเหมาะสม
- 3) ไม่ปิดกั้นสมาชิกหรือบุคคลอื่นๆ ในการตรวจสอบการทำงาน

1.2 จุดด้อย

- 1) ในสัญญาผู้ขอกู้มีรายละเอียดมากเกินไป
- 2) ผู้ค้ำประกันมีมากเกินไป เป็นการไม่เหมาะสมกับโครงการกองทุน

- 3) จำนวนเงินในการอนุมัติไม่เหมาะสมในการทำโครงการของแต่ละราย

2. การแนะนำในการทำธุรกิจ ทางกองทุนได้แนะนำ ส่งเสริมชาวบ้านว่า

- 2.1 ใช้หลักการประหยัดเป็นสิ่งสำคัญ
- 2.2 ดำเนินงานทางธุรกิจได้ตลอดทั้งปี
- 2.3 ควรผลิตสินค้าที่เป็นที่รู้จักของชาวบ้านหรือคนอื่นๆ อย่างดี

3. การรับชำระหนี้ ได้แบ่งการชำระหนี้ไว้ 2 วงศ์ คือ

- 1) ร้อยละ 1 ต่อเดือน และ
- 2) ร้อยละ 12 ต่อปี

หมู่บ้านนี้

4. การทำบัญชี ทางคณะกรรมการกองทุนได้ร่างตารางการทำบัญชีไว้ ดังนี้
(เงินกู้ยืม 1,000 บาท อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 12 ต่อปี)

สิ้นเดือนที่	ผ่อนชำระ	ชำระเงินต้น	ชำระดอกเบี้ย	เงินต้นคงเหลือ
1	90.00	80.00	100.00	920.00
2	90.00	80.80	9.20	839.20
3	90.00	81.61	8.39	757.59
4	90.00	82.42	7.58	675.17
5	90.00	83.25	6.75	591.92
6	90.00	84.08	5.92	507.84
7	90.00	84.92	5.08	422.92
8	90.00	85.77	4.23	337.15
9	90.00	86.63	3.37	250.52
10	90.00	87.49	2.51	163.02
11	90.00	88.37	1.63	74.65
12	75.40	74.64	0.75	0.00
	1,065.40	1,000	65.40	

5. การช่วยเหลือตลาด ทางคณะกรรมการกองทุนส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านการขาย จึงได้แนะนำสมาชิกผู้กู้บางส่วนจัดหาตลาดรองรับสินค้าของตน เช่น ก่อนการกู้เงินกองทุนทางสมาชิกได้ทำการตัดเชื้บเสื้อผ้าภายในหมู่บ้านเท่านั้น แต่ภายหลังการกู้เงิน ทางคณะกรรมการจึงได้แนะนำให้รับผ้าจากโรงงานมาตัดอีกต่อหนึ่งดีกว่า

2.1.3 ตัวชี้วัดผลผลิตหน่วยระบบ A

1. ผลโดยตรง

- 1.1 จำนวนผู้กู้ 150 ราย จากจำนวนสมาชิก 167 ราย คิดเป็น 89.82%
- 1.2 ยอดเงินให้กู้ 1,000,000 บาท คิดเป็น 100%

2. ผลกระทบโดยตรง

2.1 จำนวนผู้กู้ได้ 53 ราย จากจำนวนสมาชิก 167 ราย คิดเป็น 31.73%

2.2 จำนวนหุ้นสะสมหมู่บ้าน จำนวน 21,791 บาท แยกออกได้ดังนี้

ดอกเบี้ย จำนวน 3,280 บาท

เงินออม จำนวน 18,511 บาท

2.3 การขยายกิจการหรือต่อเติม มีจำนวน 5 ราย และมีจำนวนเงิน 1,000,000 บาท ส่วนมากจะขอไปเพื่อนำสินค้ามาใส่ในร้านค้าปลีก

2.4 การเกิดกิจการใหม่ขึ้นมา มีจำนวน 3 ราย และมีจำนวนเงินขอผู้ 60,000 บาท และมีการเกิดกิจการใหม่ดังนี้

1) การทำเบาะรถยนต์และรถจักรยานยนต์ จำนวนเงิน 20,000 บาท

2) รับจ้างเย็บผ้า จำนวนเงิน 20,000 บาท

3) เลี้ยงกระต่าย จำนวนเงิน 20,000 บาท

3. ผลกระทบทางอ้อม

3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพเข้มแข็งขึ้น เพราะมีปัจจัยที่ดีหลายข้อ ดังที่แสดงไว้ใน ข้อ 6.

3.2 ท้องถิ่นมีการเรียนรู้ร่วมกัน เฉพาะเรื่องที่สนใจร่วมกันเท่านั้น เช่น งานประจำปี อาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้เท่านั้น

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

2.2.1 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว

1. ความรู้ความสามารถของผู้กู้

1.1 จุดเด่น

1) ในการทำอาชีพของผู้กู้นั้น ผู้กู้จะมีความชำนาญในอาชีพของคนมาก

2) การรู้จักสภาพแวดล้อม การทำงานแต่ละอาชีพแต่ละผู้กู้ได้อย่างดี

1.2 จุดด้อย

1) การบริหารการจัดการไม่ดีเท่าที่ควร

2) การจัดทำบัญชีเฉพาะสาขาอาชีพไม่ครอบคลุม ทำให้ผู้กู้คำนวณ

ค่าใช้จ่ายไม่ได้

2. ทรัพย์สินของผู้กู้ สมาชิกของกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่มีฐานะยากจน และมีทรัพย์สินที่เข้ามาในสัญญาเงินกู้ไม่กี่รายการ เช่น ตู้เย็น โทรทัศน์ พัดลม เป็นต้น

3. อาชีพหลักของผู้กู้ ส่วนมากแล้วสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะมีอาชีพหลักๆ ได้แก่ ค้าขายและรับจ้าง

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าหน่วยระบบ B

1. เงินที่กู้มาได้

1.1 จุดเด่น คือ ดอกเบี้ยต่ำกว่าสถาบันการเงินต่างๆ ที่ให้กู้

1.2 จุดด้อย คือ อาชีพที่ต้องการเงินจำนวนเงิน เกิน 20,000 บาท จะไม่สามารถดำเนินงานได้

2. สถานที่ ปัญหาและอุปสรรคที่ผู้กู้ส่วนใหญ่จะพบคือ การขยายทำเลที่จะขยายกิจการ เพราะส่วนใหญ่จะมีที่ตั้งของกิจการแถบ ส่วนในการทำเกษตรกรรมของผู้กู้ ภายในหมู่บ้านก็ไม่มีแหล่งน้ำที่ทำเกษตรกรรมเลย

3. วิธีและเทคนิคในการทำงาน ผู้กู้แต่ละรายมีวิธีการทำงานดังนี้

3.1 ด้านเกษตรกรรม = ทำการขุดเจาะน้ำบาดาลภายในสวนหรือไร่

3.2 ค้าขาย = ทำชั้นใต้ของทางแนวตั้งเพิ่ม เพื่อลดขนาดของพื้นที่ร้าน

3.3 ด้านอุตสาหกรรมในครัวเรือน = จัดทำการเสียบค่าไฟฟ้าที่ประหยัดต่อกิจการมากที่สุด เช่น การใช้ไฟฟ้าในตอนกลางคืนให้มากกว่าตอนกลางวัน

2.2.3 ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B

1. การดำเนินกิจการ จากการที่ผู้กู้แต่ละรายได้กู้เงินไปลงทุนในกิจการของตนส่วนใหญ่ จะทุ่มทุนเงินทองที่กู้มาลงไปทั้งหมด โดยไม่เหลือเงินสำรองไว้ใช้ในยามจำเป็น ทำให้กิจการบางรายขาดทุนไปได้

2. การหาตลาด ผู้กู้ส่วนใหญ่จะคิดปรับปรุงวิธีการผลิตสินค้าของตัวเองเท่านั้น จนไม่ได้ใส่ใจการหาตลาดเพิ่มเติม จึงทำให้บางที่สินค้าของผู้กู้เงินบางราย ขายไม่หมด ทั้งที่ผลผลิตนั้นมีน้อย

3. การหาวัตถุดิบ ผู้กู้ที่ไปทำเกษตรกรรมจะพบปัญหานี้มากที่สุด เพราะผู้กู้จะต้องไปซื้อวัตถุดิบจากพ่อค้าคนกลาง ซึ่งจะขายในราคาแพงกว่าต้นทุนนี้มาก เช่น เมล็ดข้าวโพด ปุ๋ย สารเคมี เป็นต้น

2.2.4 ตัวชี้วัดผลผลิตหน่วยระบบ B

1. ผลโดยตรง

1.1 รายได้ที่เป็นตัวเงิน ผู้ถือหุ้นใหญ่จะได้รายได้จากการถูกไปประกอบอาชีพ ประมาณรายละ 5,000 – 9,000 บาทต่อเดือน

1.2 มีอาชีพภายในหมู่บ้านเพิ่มขึ้นหลายอาชีพ เช่น เฟอร์นิเจอร์ เพื่อขายเป็นชิ้นทำที่ขายสินค้า

2. ผลกระทบโดยตรง จากการที่ผู้กู้จะขยายกิจการจึงพบว่า การขยายสาขาของกิจการบางกิจการนั้นไปทำในหมู่บ้านอื่น แต่ก็ทำให้ชาวบ้านนั้นรู้จักสินค้าของชาวบ้านคอนมากขึ้น

3. ผลกระทบทางอ้อม ผลของการกู้เงินจึงทำให้การกู้เงินนอกระบบมีจำนวนน้อยลง จึงทำให้ชาวบ้านมีเวลาในการทำงานมากขึ้น ไม่ต้องมากังวลเรื่องการหาเงินคืนเจ้าหนี้ต่อไป และทำให้ประชาชนที่ไปทำงานที่อื่นมี โอกาสกลับมาหางานทำที่หมู่บ้านได้อีกด้วย

ตอนที่ 3 ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีและตัวแปรที่จะศึกษา

ตัวชี้วัดประมวลเทคนิควิธีการดำเนินงาน หมายถึง การจัดกลุ่มผู้กู้ที่ทำกิจการเดียวกัน ให้คิดกระบวนการที่ดี ในแนวคิดเชิงระบบ

ประเภทของอาชีพ

1. การผลิตทางการเกษตร
 - พืชไร่ พืชสวน
 - เลี้ยงสัตว์
 - ประมง
2. ค้าขาย
 - ขายไม้แปรรูป
 - ขายของชำ
3. การบริการ
 - ช่างซ่อมรถยนต์ รถจักรยานยนต์
 - ช่างเย็บผ้า
4. อุตสาหกรรมในครัวเรือน
 - เบาะรถยนต์

ตารางการประมวลเทคนิค

อาชีพ	ปัจจัยนำเข้าที่ดี	กระบวนการที่ดี	ผลผลิตที่ดี
พืช ไร่และพืชสวน	<ul style="list-style-type: none"> - พืชที่ปลูกไม่ค่อยมีแมลงตามธรรมชาติมาทำลาย - จัดการคัดเลือกพันธุ์ที่แข็งแรงในการปลูกเท่านั้น เพราะในหมู่บ้านไม่มีแหล่งน้ำ 	<ul style="list-style-type: none"> - จากการทำในพื้นที่หมู่บ้าน ไม่มีแหล่งน้ำในการทำเกษตร ผู้กู้จึงใช้วิธีจ้างรถขุดเจาะน้ำบาดาลไว้ใช้ในพื้นที่ทำเกษตรของตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่อชาวบ้านผู้กู้ได้ผลผลิตมาแล้ว คาดว่าน่าจะจะไปขายได้เงินมาเฉลี่ยแล้วไม่ต่ำกว่า 3,000-4,000 บาท/เดือน/1 ผู้กู้
เลี้ยงสัตว์	<ul style="list-style-type: none"> - คัดเลือกสายพันธุ์ที่แข็งแรง - คัดเลือกสายพันธุ์ที่เป็นความต้องการของตลาด 	<ul style="list-style-type: none"> - ทำรั้วกั้นที่แข็งแรงพอ - เปลี่ยนน้ำและอาหารทุกวัน - ทำการฉีดวัคซีนและค้ำเชื้อทุกสัปดาห์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ประเภทไก่เนื้อ 7-8 เดือนน่าจะทำการขายได้ - ประเภทเม็ด น่าจะขายไม่ได้ ไม่ต่ำกว่า 2,000 บาท/เดือน/1 ผู้กู้
ค้าขาย	<ul style="list-style-type: none"> - อยู่ในทำเลที่ดี - อยู่ติดถนนใหญ่ 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่จัดทำสต็อกสินค้า เพราะเมื่อสินค้าหมดจึงไปซื้อมาขายใหม่ ทำให้สินค้าใหม่อยู่เสมอ 	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่อไม่ได้จัดทำสต็อกสินค้าแล้ว ทำให้ขายสินค้าได้ดียิ่งขึ้น เพราะลูกค้าเห็นว่าสินค้าใหม่อยู่เสมอ
ซ่อมรถยนต์ รถจักรยานยนต์	<ul style="list-style-type: none"> - อยู่ในทำเลที่ดี ติดถนนใหญ่ - มีร้านที่ให้บริการน้อย จึงทำให้ไม่ค่อยมีคู่แข่ง 	<ul style="list-style-type: none"> - ขยายเวลาในการปิดร้าน - ใช้เทคโนโลยีอย่างอื่นเสริมทำให้การซ่อมรถแล้วเสร็จไว ตามที่ลูกค้าต้องการ 	<ul style="list-style-type: none"> - จากการทำผู้กู้นำเงินที่กู้ไม่ซื้อเครื่องมือเสริม ทำให้ทำการซ่อมรถแล้วเสร็จไวขึ้นและสามารถซ่อมรถคันอื่นต่อไปอย่างรวดเร็ว
ช่างเย็บผ้า	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้กู้ได้เข้าไปติดต่อ เหมากำหนดเย็บเสื้อจากร้านค้าและโรงงาน ทำให้มีงานเข้ามาตลอดและสม่ำเสมอ 	<ul style="list-style-type: none"> - ทำการจัดแสงไฟฝังภายในบ้านใหม่และได้ติดตั้งเครื่องเซฟท์คัท เพราะผู้กู้ได้ไปซื้อจักรไฟฟ้าเข้ามาใช้ และเพื่อกันไฟตกและไฟรั่ว 	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเย็บเสื้อเพื่อส่งร้านค้าได้เร็วขึ้นกว่าเดิมมากเพราะก่อนการขอกู้ผู้กู้ใช้จักรเย็บผ้าธรรมดาไม่ทันต่อการใช้งาน

อาชีพ	ปัจจัยนำเข้าที่ดี	กระบวนการที่ดี	ผลผลิตที่ดี
เบาะรถยนต์	- ร้านอยู่ติดถนน การคมนาคมสะดวก - มีห้องที่เป็น โกดังจัดเก็บ สินค้า	- ทางผู้ผู้ได้ขยายห้องเพื่อ ทำเป็น โกดังจัดเก็บสินค้า เพื่อกันสินค้าขึ้นราคา - ผู้กู้เงินได้ไปซื้อตัวอิง แถมเบิ้ลไฟฟ้า ทำให้ การซ่อมเบาะรถยนต์มี คุณภาพมากขึ้น เพราะว่า แถมเบิ้ลไฟฟ้ามีแรงยัง สูง ทำให้เบาะแน่นหนา คงทนถาวร	- เบาะรถยนต์มีความ คงทน แข็งแรงขึ้น - ทำให้แล้วเสร็จไวขึ้น

ตอนที่ 4 ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน

1. ประชาชนในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มทางอาชีพกันมากขึ้น
2. เกิดการว่าจ้างงานชาวบ้านในหมู่บ้านกันมากขึ้น
3. เป็นการเพิ่มรายได้ของผู้กู้เงินอีกทางหนึ่ง
4. มีการจัดการและการบริหารที่เป็นตัวอย่างให้ชาวบ้านกลุ่มอื่นๆ ศึกษา

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปผล

1. เกิดกองทุน

- มีการประชุมจัดตั้งอย่างถูกต้องและเป็นประชาธิปไตย เพราะกรรมการได้ผ่านการคัดเลือกจากชาวบ้านจำนวนมากรวมทั้งชาวบ้านคอนออกมาแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย

2. ระบบการบริหารกองทุน

- การคัดเลือกผู้กู้เงินทางคณะกรรมการกองทุนจะคัดเลือกจากลำดับเลขที่เป็นสำคัญ แต่จะไม่เน้นที่ความเป็นไปได้ของโครงการที่ผู้กู้เสนอมา แต่การบริหารงานที่ผ่านมาของคณะกรรมการก็สามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่ไว้เนื้อเชื่อใจแก่ชาวบ้านได้

3. การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

- ชาวบ้านที่มาเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ จะเรียนรู้วิธีการบริหารจัดการที่ดีจากตัวอย่างการบริหารกองทุน เช่น การทำบัญชี นำมาปรับมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ทั้งทางด้านอาชีพ การใช้ชีวิตประจำวันที่เป็นประโยชน์ของชาวบ้านเพิ่มมากขึ้น

4. การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

- เมื่อจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นมา แล้วมีการนัดประชุมชาวบ้านกันบ่อยครั้งมากขึ้น ทำให้ชาวบ้านได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งทำให้ความสามัคคีของชาวบ้านดีขึ้น และการรวมกลุ่มอาชีพมีมากขึ้นไปด้วย

5. การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

- มีผู้มากู้เงินกองทุนเป็นจำนวน 32% จากจำนวนสมาชิกทั้งหมด แยกเป็น 6 กลุ่มอาชีพคือ

- (1) พืชไร่และพืชสวน
- (2) เลี้ยงสัตว์
- (3) ค้าขาย
- (4) ซ่อมรถยนต์และรถจักรยานยนต์
- (5) ช่างเย็บผ้า
- (6) ช่างทำเบาะรถยนต์

1.2 ผลการดำเนินงาน

1.2.1 ผลการดำเนินงานระบบ A = จากการบริหาร การจัดการของกองทุนหมู่บ้านคอนดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังจะให้เห็นจากมีการเตรียมพร้อมของคณะกรรมการสมาชิกผู้กู้และผู้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน โดยการศึกษาอบรม การดูงานที่หมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จแล้วนำความรู้นั้นมาบริหารงานกองทุนบ้านคอนและทำให้กองทุนนี้ จะบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

1.2.2 ผลการดำเนินงานระบบ B = สมาชิกกองทุนฯ และกลุ่มผู้กู้เงินกองทุน ได้มีการประชุมรวมกลุ่มตามกลุ่มอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดตลาดรองรับสินค้าที่ตนผลิตขึ้นมา เพื่อที่จะสามารถนำเงินส่งกองทุนที่ตนเองกู้ยืมมาได้ ดังนั้น การพยายามหาทางแก้ไขปัญหาทางการตลาดของผู้กู้เงินกองทุนแสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้กู้เงินมีความหวังไปในกองทุนของหมู่บ้านตนเอง จึงสมควรที่จะมองเห็นถึงอนาคตของกองทุนว่าจะดำเนินการไปด้วยดีและยั่งยืน

2. การอภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านคอน

1.1 การเกิดกองทุนเกิดจากประชาชนในหมู่บ้านได้ช่วยให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนซึ่งได้มีคณะกรรมการผ่านการคัดเลือก 15 ท่านและคัดเลือกความรู้ความสามารถเพื่อการเหมาะสมกับตำแหน่งและหน้าที่ แต่การประชุมแต่ละครั้งมักเกิดการโต้เถียงกันเป็นประจำ

1.2 ระบบการบริหารกองทุนมีการประชุมการคัดเลือกผู้กู้ทุกครั้ง โดยสมาชิกกองทุนสามารถออกความคิดเห็นได้อย่างเสรี แต่ในสัญญาผู้ขอกู้มีรายละเอียดและต้องใช้ผู้ค้ำประกันมากเกินไป

1.3 การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆ มาอบรมเรื่อง การประกอบอาชีพแก่สมาชิก ในส่วนนี้ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านต้องขอความช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ เพิ่มเติม เช่น การเลี้ยงไก่ ทำนุ้ย

1.4 มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างดียิ่ง ซึ่งคู่ได้จากการทำกิจกรรมต่างๆ ภายในหมู่บ้านมักจะได้รับความร่วมมือกันอย่างดี ทำให้สุขภาพความเข้มแข็งของชาวบ้านจะเห็นได้อย่างชัดเจน ดังเช่น การรวมกลุ่มกันทำงาน ชาวบ้านที่ไปทำงานหาเงินต่างถิ่นกลับมาทำงานที่บ้านเกิดมากขึ้น แต่สิ่งที่น่าห่วงคือ การแตกความสามัคคีอันมาจากความเห็นที่แตกต่างกันซึ่งต้องพัฒนาความอดทน และการใช้เหตุผลเป็นหลักในการตัดสินใจ

3. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารกองทุน

- 1.1 ระบบวิธีการคัดเลือกผู้กู้ ควรจัดระดับความสำคัญของโครงการที่เป็นไปได้ก่อน
- 1.2 ควรมีการประชุมระหว่างคณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกันทุกเดือน

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำเงินดอกเบี้ยจากการที่สมาชิกมาส่งเงินให้กองทุน แล้วนำมาใช้ประโยชน์

- 2.1 ควรนำเงินดอกเบี้ยมาจัดเป็นศูนย์ฝึกอาชีพต่างๆ ให้ชาวบ้าน
- 2.2 ควรมีการจัดสรรเงินดอกเบี้ยมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ผู้พิการและคนชราที่ไม่มี

ใครคอยดูแล

